

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi kotikuntalain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Johdanto

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoanne luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotikuntalain (201/1994) ja verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 5 §:n muuttamisesta.

Lakiesityksellä selkeyttäisiin kotikuntalain sääntelyä tilanteissa, joissa Suomeen ulkomailta muuttanut henkilö ei enää täytä kotikunnan saamiselle laissa säädettyjä edellytyksiä ja hänen oikeutensa kotikuntaan Suomessa lakkaa. Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä pienempiä muutoksia ja tarkennuksia.

Tausta

Kotikuntalaissa ei ole nimenomaisia säännöksiä siitä, miten menetellään tilanteissa, joissa Suomeen muuttanut henkilö ei enää täytä laissa säädettyjä kotikunnan saamisen edellytyksiä. Kotikuntalain tarkoituksena on, ettei lakia sovelleta tapauksissa, joissa henkilö ei enää täytä laissa säädettyjä edellytyksiä. Digi- ja väestötietovirasto on kuitenkin katsonut, ettei se voi nimenomaisen säännöksen puuttuessa poistaa väestötietojärjestelmässä olevaa kotikuntamerkintää tällaisissa tapauksissa. Kotikuntamerkintä ei ole muita viranomaisia sitova, mutta käytännössä esimerkiksi etuja tai palveluja myöntävät viranomaiset yleensä luottavat järjestelmään tehtyyn merkintään. Viranomaisilla ei ole useinkaan mahdollisuutta saada tietoa siitä, että kotikunnan saamista koskevat edellytykset ovat henkilön kohdalla lakanneet. Siten joillekin henkilöille on väestötietojärjestelmään merkitty kotikunta ja he voivat saada siihen perustuen palveluita ja etuuksia, vaikka edellytykset kotikunnan saamiselle eivät henkilön kohdalla enää täyty. Lisäksi kotikuntalain säännös niistä perusteista, joiden nojalla henkilölle voidaan myöntää Suomessa kotikunta, on joiltakin osin epäselvä. Se ei esimerkiksi tunnista Iso-Britannian EU-erosta tehdyn sopimuksen nojalla saatavaa oleskeluoikeutta Suomessa.

Tavoitteet

Lakiesityksen tavoitteena on selkeyttää kotikuntalain sääntelyä siten, että laista kävisi selvästi ilmi menettely, jonka nojalla Suomeen tulleelle henkilölle väestötietojärjestelmään tehty kotikuntamerkintä voidaan poistaa tilanteessa, jossa henkilö ei enää täytä kotikunnan saamiselle laissa asetettuja edellytyksiä. Lisäksi lain säännöksiä kotikuntaan oikeuttavasta

oleskeluluvasta tai muusta oleskeluoikeudesta tarkennettaisiin, mukaan otettaisiin esimerkiksi Iso-Britannian EU-eroa koskevan sopimuksen nojalla saatava oleskelulupa. Henkilön perheenjäsenellä tulisi aina olla voimassa oleva oleskelulupa tai muu oleskeluoikeus, jotta perheenjäsen voisi saada Suomesta kotikunnan. Muuttoilmoituksen voisi tehdä muuttavan henkilön puolesta hänen edunvalvojansa.

Poistamalla Suomeen tulleelle henkilölle väestötietojärjestelmään tehdyn kotikuntamerkinnän tilanteissa, joissa henkilö ei enää täytä kotikunnan saamiselle asetettuja edellytyksiä, parannettaisiin järjestelmään tallennettujen tietojen ajantasaisuutta ja oikeellisuutta. Siten palveltaisiin lukuisia järjestelmän tietoja hyödyntäviä valtion ja kuntien viranomaisia.

Vastausohjeet vastaanottajille

Myös muut kuin jakelussa mainitut tahot voivat antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssa julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan viimeistään 20.10.2020.

Valmistelijat

neuvotteleva virkamies Ville Koponen, puh. 0295 530 504, ville.koponen(at)vm.fi
erityisasiantuntija Marja Liukko, puh. 0295 530 566, marja.liukko(at)vm.fi

Linkit

<https://vm.fi/hanke?tunnus=VM101:00/2020> - Linkki hankkeeseen valtioneuvoston hankeikkunassa

<https://vm.fi/sv/projekt?tunnus=VM101:00/2020> - Länk till projektet på statsrådets webbplats

Liitteet:

[HE-luonnos kotikuntalain muuttamisesta.pdf](#)

[RP-utkast om ändring om lagen om hemkommun.pdf](#)

Jakelu:

Ahvenanmaan valtionvirasto
Digi- ja väestötietovirasto

Eduskunnan oikeusasiamies
Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Helsingin kaupunki - Helsingfors stad
Ihmisoikeuskeskus
Itä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Kela
Korkein hallinto-oikeus
Korkein oikeus
Liikenne- ja viestintäministeriö
Lounais-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Maa- ja metsätalousministeriö
Maahanmuuttovirasto
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Oulun kaupunki
Pakolaisneuvonta
Pohjois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Puolustusministeriö
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suomen kuntaliitto
Suomen sosiaali ja terveys Soste ry
Tampereen kaupunki
Turun kaupunki - Åbo stad
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
Valtioneuvoston kanslia
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi ry
Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE
Verohallinto
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Ympäristöministeriö

Lausunnonantajan lausunto

1. Näkemyksenne kotikunnan menettämistä ja kotikuntamerkin­nän poistamista koskevasta ehdotuksesta (kotikuntalain 7, 9 ja 11 § sekä verotusmenettelylain 5 §)
2. Näkemyksenne kotikunnan saamisedellytysten tarkentamista koskevasta ehdotuksesta (kotikuntalain 4 §)
3. Näkemyksenne edunvalvojan tekemää muuttoilmoitusta koskevasta ehdotuksesta (kotikuntalain 7 ja 11 §)
4. Esitysluonnoksessa on kuvattu lakiehdotusten keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?
5. Muut kommentit esitysluonnoksesta
6. Kotikuntalain muutostarpeita keväällä 2020 selvittänyt hanketyöryhmä ehdotti kotikuntalain kokonaisuudistuksen tekemistä. Pidätkö sellaista tarpeellisena ja jos pidätte, millaisia asioita uudistuksessa tulisi mielestänne erityisesti ottaa huomioon?

Pitkäniemi Jani
VM

Liukko Marja
Valtiovarainministeriö